

Hyvinvointialueiden rahoitus

Hallitusneuvottelut pöytä 2

Tuukka Holster

11.5.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Hyvinvointialueiden tarveperusteinen rahoitus

- Tavoitteena tarjota alueille yhtäläiset mahdollisuudet vastata väestönsä palvelutarpeeseen (demografia, sairastavuus, sosioekonomiset tekijät)
 - Sairaudesta jaetaan alueille sama rahamäärä per potilas. Korvauksessa kuitenkin huomioidaan myös erot palvelutuotannon olosuhteissa (esim. tarve palvella potilaita muilla kielillä)
- Hyvinvointialueiden kokonaistarpeen muutos arvioidaan sen perusteella, mitä palvelujen käyttö olisi tulevaisuuden väestöllä, jos palvelujärjestelmä pysyisi nykyisellään
- Vastaavia malleja käytössä maailmalla sekä julkisen terveydenhuollon resurssiallokaatiossa että terveystakuu- ja vakuutusmarkkinoilla vakuutuslaitosten riskitasauksessa

Tarveperusteisen rahoituksen kehittäminen

- Rutiininomaista päivittämistä sairausluokituksen suhteen, yhteistyössä substanssiosaajien kanssa
- Tutkimuksellista työtä erityisesti rahoitusmallin jälkikäteisarvioinnin parissa
- Laadukas ja yhtenäinen kansallinen rekisteritietopohja välttämätön rahoitusmallin jatkotyöhön

Hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitus, ongelmia ja ratkaisuja

- Alueille korvataan väestön sairastavuuden kasvu, jolloin kannustimet ennaltaehkäisyyn eivät ole parhaat mahdolliset
 - Yksi ratkaisu olisi painottaa tarvevakiointimallin sisällä enemmän demografisia tekijöitä
- Valtiolle voi osoittautua vaikeaksi pitää kiinni budjettikurista (pehmeä budjettirajoite)
 - Ongelmaa vähentää rahoituksen kohdentaminen tarveperusteisesti
- Lainanottovaltuuden ja investointien tiukka sääntely voi osoittautua raskaaksi

Vaikuttavuusperusteinen rahoitus?

- Vaikuttavuuden tunnistaminen erittäin haastavaa. Muutokset terveystulemissa tai prosessi-indikaattoreissa (kuten jonotusajoissa) voivat johtua alueen toiminnasta tai väestön ominaisuuksista, joihin alue ei voi vaikuttaa
 - Alueiden välinen tasa-arvo heikentyy syrjäseutujen kustannuksella
- Vaikeaa mitata ja palkita kaikesta olennaisesta – saadaan sitä, mitä mitataan
 - Esim. miten mitata sosiaalihuollon vaikuttavuutta, jossa vaikutukset voivat realisoitua vasta vuosikymmenien päästä?
- Kansainväliset esimerkit eivät erityisen rohkaisevia: vaikuttavuusperusteista rahoitusta käytetty lähinnä tuottajakorvauksissa, ei juuri järjestäjien rahoittamisessa
- Vaikuttavuusperusteisen rahoitusjärjestelmän kehittäminen vaatisi joka tapauksessa pitkäjänteistä tutkimustyötä

Hyvinvointialueiden verotusoikeus ratkaisisi useita ongelmia

- Alueille mahdollisuus palauttaa toiminnan tehostumisen hyödyt paremman palvelutason ohella matalampina veroina (ennaltaehkäisyyn kannustimet)
- Paine hyvinvointialueiden lisärahoitukselle vähenisi (pehmeä budjettirajoite)
- Mahdollisuus rahoittaa investointeja omilla verotuloilla (lainanottovaltuuden ja investointien sääntely)